

Lausuntopyyntö: VN/26913/2021, VN/26913/2021-OKM-1

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö yliopistojen koulutusvastuiden muuttamista koskevista esityksistä

Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) kiittää mahdollisuudesta lausua yliopistojen koulutusvastuiden muuttamista koskevista esityksistä, ja esittää pyydettyä lausuntona seuraavaa.

Hakemuksissaan Vaasan Yliopisto ja Åbo Akademi ovat hakeneet opetus- ja kulttuuriministeriöltä (jäljempänä ”OKM”) uusia oikeustieteen koulutusvastuita lukukaudelta 2023–2024 alkaen.

Asianajajaliitto haluaa kiinnittää erityistä huomiota ruotsinkielisen oikeustieteellisen korkeakoulutuksen laatuun. Oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto on virkatutkinto, joka on lain mukaan kelpoisuusvaatimuksena eri oikeudellisiin virkoihin, kuten tuomarin ja syyttäjän virkoihin, sekä asianajajan tehtäviin. Asianajajaliitto pitää tärkeänä, että OKM huomioi päätöksessään sen, miten turvataan laadukkaan ruotsinkielisen oikeustieteellisen yliopisto-opetuksen laatu ja toisaalta otetaan huomioon jokaisen oikeus saada oikeudellisia palveluja äidinkielellään kaikkialla Suomessa.

Perustuslain 17 § 2 momentin mukaan jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa valtion viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla. Koulutusvastuiden arvioinnissa tullaan tosiasiallisesti arvioimaan myös tämän perustuslaillisen oikeuden turvaamista.

Osa tuomioistuimista on määritelty lainsäädännössä kaksikieliseksi ja tuomioistuinlaki edellyttää turvaamaan ruotsin kielen taitoisten tuomarien määrän erityisesti kaksikielisissä tuomioistuimissa. Esimerkiksi tuomioistuinlaissa säädetään, että kaksikielisessä käräjäoikeudessa tulee kielellisten oikeuksien turvaamiseksi olla riittävä määrä käräjätuomarinvirkoja, joihin nimitettävillä on oltava tuomioistuimen tuomiopiirin väestön vähemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä enemmistön kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito. Tuomioistuinasioissa tarvitaan myös syyttäjiä ja avustajia, joilla on tarvittava kielitaito.

Asianajajaliiton arvion mukaan riittävä ruotsinkielisten aloituspaikkojen turvaaminen on käytännössä ainoa tapa, jolla voidaan varmistaa se, että paitsi tuomioistuinlaitokseen ja syyttäjiksi, myös asianajajalle hakeutuisi riittävästi sujuvan ruotsinkielentaidon omaavia henkilöitä. Aloituspaikat voidaan turvata nykyisissä yliopistoissa tai laajentaa koulutusvastuita, mutta oleellista on kiinnittää huomio siihen, miten turvataan nimenomaisesti ruotsinkielisen koulutuksen laatu: tapahtuuko se keskittämällä vai hajauttamalla koulutusvastuita.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen julkaisema [oikeustieteellisen alan korkeakoulutuksen arviointiraportti \(KARVI julkaisut 22:2021\)](#) kiinnittää huomiota ruotsin kieltä erinomaisesti osaavien juristien tarpeeseen työmarkkinoilla sekä työvoimapulaan kaksikielisten alueiden tuomioistuimissa. Tämä on omiaan johtamaan oikeusturvan saatavuutta koskeviin ongelmiin.

Arviointiryhmän mukaan Helsingin yliopiston ja Åbo Akademin tavoitetta tuottaa kokonaan ruotsinkielinen oikeusnotaarin tutkinto ei olla saavutettu. Lisäksi raportissa todetaan koulutusyksiköiden keskinäisen yhteistyön ruotsinkielisen ja kaksikielisen koulutuksen järjestämisessä olevan kehittämisvaiheessa.

Arviointiryhmä esittikin useita suosituksia koskien ruotsinkielistä oikeudellista koulutusta. Näihin kuuluivat esimerkiksi kansallisen koodinaatioryhmän perustaminen, yhteistyön lisääminen eri yksiköiden välillä, Åbo Akademin maisterin tutkintoon johtavan väylän sujuvoittaminen ja ruotsinkielisten sekä kaksikielisten tutkintojen aseman vahvistaminen.

Asianajajaliitto toivoo, että OKM ottaa huomioon työmarkkinoiden tarpeen ruotsinkielisille juristeille turvaamalla ruotsinkielisten aloituspaikkojen määrän ja laadun. Mahdolliset uudet aloituspaikat tulee myös resursoida riittävällä tavalla siten, ettei koulutuksen laatu kärsi ja yhteistyön lisääminen eri yksiköiden välillä toteutuu.

Helsingissä 18. päivänä marraskuuta 2021

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Hanna Räihä-Mäntyharju
Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja